

Dagens Stolta Stad stannar till vid ett kvarter i innerstan, där det en gång i tiden producerades socker. Och detta i ett hus som ansågs som ett av de vackraste i staden. Det är även dags för ny omgång i vår bildfrågetävling.

STOLTA STAD

Redaktör: Lasse Södergren
Tfn 011-200 151
E-post: lasse.sodergren@nt.se

Sockerbruket Gripen, sett från Strömmen på en gravyr från 1800-talet. Huset till vänster är

GRIPEN

– det stolta Sockerbruket

Den kallades norrköpings egen almfråga, den heta debatten i början på 1970-talet om rivning eller inte av före detta sockerbruket Gripen på Gamla Rådstugugatan.

Den traditionsrika byggnaden, uppförd år 1741, och en av stadens absolut äldsta industribyggnader, ansågs av många som omistlig i stadsbilden.

Det var 1970 som klockan klämtade för sockerbruket. Orsaken var att byggföretaget Birger Andersson hade köpt fastigheten för att där uppföra ett nytt kontorshus för Televerket.

när planerna blev kända började protesterna. Först i liten skala, för att sedan stegras.

De kommunala instanserna gav tillstånd både till en rivning och en ändring av stadsplanen.

Den högsta kulturinstansen i landet, Riksantikvarieämbetet, menade att det gamla fabriks huset hade ändrats så pass att det hade förlorat sin ursprungliga

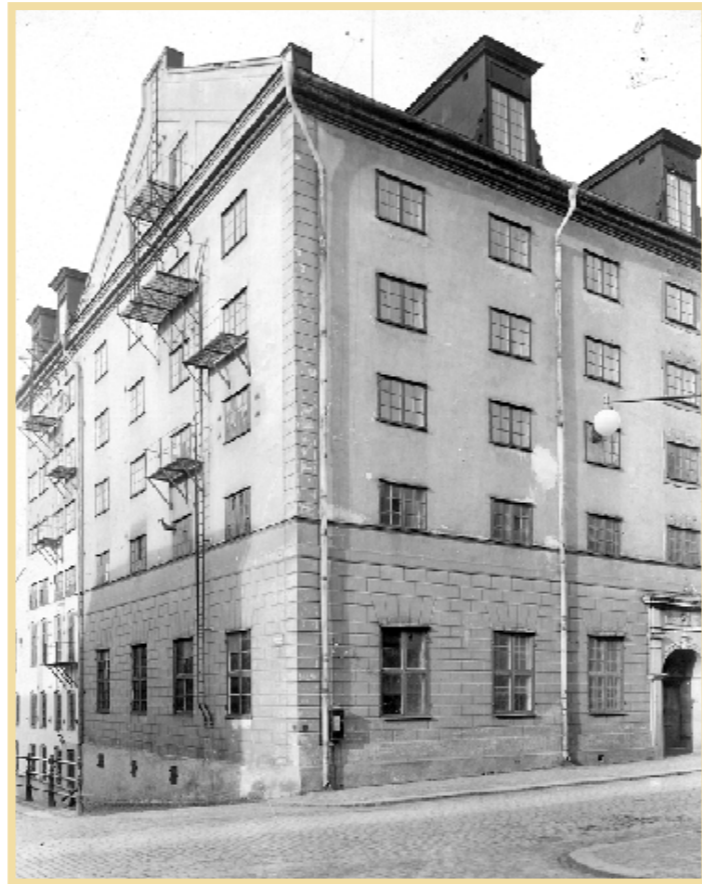
karaktär. Bland annat hade det ursprungliga valmade taket ändrats och huset hade också byggts om till bostadshus på 1920-talet. Någon byggnadsminnesförklaring av fabriks huset var därför inte aktuell. Grannhuset, den så kallade sockermästarens bostad, fick däremot inte röras.

riksantikvariens svar kom således som ett klartecken för att riva.

Men samtidigt började den lokala opinionen att bli allt mer högljudd. Protestlistor inlämnades till kommunen och de kulturbevarande föreningarna jobbade hårt för att kommunen skulle ändra sin ståndpunkt.

Dessutom arbetade flera privatpersoner intensivt med att försöka rädda byggnaden.

Men förgäves. 1972 började sockerbruket att tömmas på hyresgäster. I januari 1974 gick grävs koporna loss på den historiska byggnaden. Drömmen

Hörnet av Gamla Rådstugugatan och

om att återställa det gamla sockerbruket stannade vid enbart en dröm. Sockerbruket gripen uppfördes som sagt år 1741. Bakom grundandet av ett sockerbruk låg bland annat dåvarande

borgmästaren, Olof Ekerman. En av de två sockermästarna kom från Holland och råsockret importerades från Holland och Portugal. I slutet av 1700-talet hade Gripen fått

Samma hörn idag. Det hus som ersatte Gripen var det kontorshus, vilket uppfördes till Televerket. Idag är här studentbostäder. Foto: JOCKE BLOMQUIST

konkurrens i staden av två andra sockerbruk, Planeten och Patrioten.

Men det var Gripen som var den lysande stjärnan, bland annat beskriven av Carl von Linné, när han stannade till i staden på en av sina svenska resor.

Bland de som ägde bruket under 17- och 1800-talen märks namn som Christian Eberstein, Jacob von Leesen och John Philipson.

En bit in på 1900-talet gick landets alla sockerbruk samman till storföretaget, Svenska sockerfabriksaktiebolaget. När Gripen,

med sina drygt 100 anställda, gick in i sammanslagningen upplöstes det egna bolaget.

1913 upphörde sockertillverkningen helt och sju år senare såldes fastigheten till Svea Choklad.

Några år in på 20-talet byggdes huset om till bostadshus och fungerade som sådant ända fram till rivningen.

Det var många som suckade bittert när Gripen blev grävs kopornas rov.

Det hus som byggdes för Televerket och som ersatte Gripen fick medvetet ungefär samma **PASSE SÖDERGREN**

STOLTA STADS BILDTÄVLING

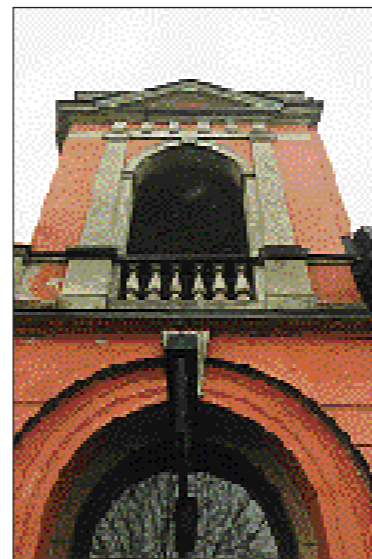
FRÅGA 1
Den här byggnaden från forra seklet rymmer en alldeles speciell verksamhet, vilken förknippas med namn som Wahlberg, Utter och Adolphson. Vilken är byggnaden?

- 1. Arbisteatern
- x. Stadshuset
- 2. Gamla Postettan

FRÅGA 2
De här karaktäristiska husen ingår i ett litet bostadsområde, vilket uppfördes under den bostadskris som rådde under första världskriget. Vad kallas området?

- 1. Röda stan
- x. Fågelsången
- 2. Beckershov

FRÅGA 3
Den här terrassbyggnaden ingår i ett kvarter, vilket för alltid är förknippat med en mycket framgångsrik släkt i Norrköping. Men vilken?

- 1. Swartz
- x. Wahren

Svaret skickar du till
Norrköpings Tidningar, 601 83 Norrköping.
Senast 6 april vill vi ha ditt svar.
Märk kuvertet "Stolta Stad".
Rätta svaren presenteras 10 april.

De tre först öppnade rätta svaren får varsitt NT-badlakan.

FRÅGA 1

--	--

 Namn:

FRÅGA 2

--	--

 Adress:

FRÅGA 3

--	--

 Postnr:.....Postadress:.....

SVAR TILL STOLTA STADS BILDTÄVLING NR 5

FRÅGA 1 = X
Huset vi sökte var Stora Teatern

FRÅGA 2 = 1
Byggnaden är Gamla Tennishallen

FRÅGA 3 = 2
Huset kallas Knäppingen

De tre först öppnade rätta lösningarna har skickats in av:

- Barbro Hjälmgren, Norrköping
- Eva Zetterblom, Norrköping
- Susann Lindberg, Norrköping

Ni får varsitt NT-badlakan. Grattis!